
Дішкант Ю. Г.

Дніпровський національний університет залізничного транспорту ім. акад. В. Лазаряна,
Редакційно-видавничий відділ (м. Дніпро, Україна)

АВТОРСЬКИЙ ТЕКСТ ЯК ДИСКУРС У ЛОКАЛЬНОМУ СОЦІОКУЛЬТУРНОМУ ПРОСТОРИ

Подається презентація авторських творів як дискурсу в руслі діяльності літературних студій, висвітлюється своєрідність адресанта та адресатів у комунікації, ієрархія дискурсу.

Ключові слова: комунікація; дискурс; дефініція; адресант/адресат інформації; ієрархія дискурсу

Dishkant Yu. H.

Dnipro National University of Railway Transport named after Academician V. Lazaryan,
Editorial and Publishing Department (Dnipro, Ukraine)

AUTHOR'S TEXT AS A DISCOURSE IN THE LOCAL SOCIOCULTURAL SPACE

The presentation of author's works as a discourse in the line of activity of literary studios is given, the originality of the addresser and addressees in communication, the hierarchy of discourse are covered.

Keywords: sociocultural space; discourse; definition; addresser/addressee of information; discourse hierarchy

Функціонування при бібліотеках літературних студій передбачає безпосереднє залучення до аналізу авторських художніх текстів. Окрім інформаційного, методологічного аспекту, під час спілкування в літературній студії є наявним комунікативний ефект, що передбачає декілька адресантів і адресатів інформації (слухачів і мовців).

Прозаїчні та поетичні твори, котрі презентуються в літературній студії, занурюються в ситуацію реального спілкування, набувають свіжості безпосереднього сприйняття, а їх автори вступають у діалог з учасниками обговорення, а також критично оцінюються. Авторський текст набуває характер спрямованого впливу на тих, що слухають, а ситуація обговорення предстає як моно- і діалогічне висловлювання – складне комунікативне явище, що містить соціальний контекст, тобто дискурс.

У локальному соціокультурному просторі літературний дискурс (подання тексту і ситуації його обговорення) є безпосереднім спілкуванням учасників з автором, під час якого через суб'єктивне відношення студистів проявляється його творча індивідуальність, що надає матеріал для дискусій, зокрема в області художнього слова. Відзначимо, що

слово в творах літератури завжди ширше ніж його словарне значення, більш містке ніж його *дефініція*, і може викликати культурно-історичні, міфологічні, музичні та інші асоціації, особливо це стосується поетичного слова, котре містить в собі звуко-змістовний ряд, який доповнює, маркірує основний зміст.

Але з точки зору обговорення на літстудії завжди пропонується виділення в текстах засобів створення експресивності, среди яких можуть бути присутніми і спірні елементи поруч зі знахідками, так як прочитаний художній твір не завжди є цілісним, завершеним, і, відповідно, підлягає обговоренню – з тим, щоб виявити адекватність використаних літературних прийомів, розкриття котрих залежить від авторської індивідуальності. Кожний діалог автора (адресанта інформації) зі слухачами (адресатами) набуває характер діалогу скрізь текст, оскільки залежить від ступеня його сприйняття та «готовності» учасників до нього. Таке спілкування автора зі слухачами під час безпосереднього контакту предстає *apriori* як соціокультурне значуще, а сам «текст» (вірш або проза) викристалізовується в процесі діалогу; питання, відповіді, сумліви, жадання розуміння, вслухування в чужу мову – все знаходить втілення в обговоренні.

Обговорення на літстудії передбачає декілька доповідей авторів, «слухачі» також завжди різні, унаслідок чого і діалог їх розвивається по-різному. Кожний *різний* «читач» по-своєму сприймає *твір*, виражаючи в діалозі оціночну характеристику, котра дозволяє в кінцевому підсумку виділити прагматичний компонент змісту прослуханого.

Таким чином, дискурс являє собою прослухане: твір (текст) та відповідні висловлювання (репліки) як зустріч направлених одна до одної промов (таких, які запитують, відповідають, погоджуються, сумліваються), що передбачає існування окрім макро- і мікробудови ще й супербудову такого дискурсу зі своєю ієрархією, а саме схему, до якої залучені вислови основоположників, лідерів-тлумачів, активістів, прихильників, попутників. Занурення слухачів у підтекст твору є необхідною умовою його розуміння та диференціації мовних засобів, які сприяють його створенню. Слухачі твору відчують себе дослідниками культури і одночасно учасниками діалогу; відбувається занурення в чуже буття; автор же бачить себе очима іншого і слухає його вухами. Безсумнівно, що це дискурс буття (спроба розкриття внутрішнього світу автора, яка ускладнюється критичним обговоренням), а авторський текст переживає своє народження не як проєкція дійсності, але як самостійно осмислене буття, актуалізація певної ідеї та естетичних або соціальних цінностей.